

πρόσωπα/πολιτισμός 03

► **Antonio Ferrari, συγγραφέας**

Το Μυστικό – Η αληθινή ιστορία της απαγωγής του Άλντο Μόρο

■ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΣΤΟΦΟΡΟ

Κλείνοντας το «Μυστικό» του Antonio Ferrari, νιώθεις μια πραγματική παγωνιά. Είναι ένα ντοκουμέντο που με τη μορφή της μυθοπλασίας απαντά σε πολλά ερωτήματα και φωτίζει μια από τις πιο σκοτεινές πολιτικές δολοφονίες του 20ού αιώνα. Η απαγωγή και εκτέλεση του Άλντο Μόρο, υπήρξε μια κομβική στιγμή όχι μόνο για την ιστορία της Ιταλίας αλλά και της Ευρώπης.

Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα που κυκλοφόρησε και στα ελληνικά από τις εκδόσεις Κέδρος, αφού έζησε τη δική του εκδοτική περιπέτεια στην Ιταλία. Σαράντα ολόκληρα χρόνια πέρασαν από την αρχική γραφή και την άρνηση των εκδοτικών οίκων να το κυκλοφορήσουν, παρ' ότι πρόκειται για το έργο ενός από τους πλέον έγκριτους Ιταλούς δημοσιογράφους.

► **Πώς αποφασίσατε να προχωρήσετε στην έκδοση του βιβλίου τόσα χρόνια μετά τη δολοφονία του Άλντο Μόρο;**

Από τη φύση μου ή την ιδιοσυγκρασία μου είμαι πολύ επίμονος και δεν παραδίδομαι ποτέ, ιδίως όταν θεωρώ πως έχω δίκιο. Ξαναβρήκα στη βιβλιοθήκη μου αυτή τη σκονισμένη δέσμη με τις παλιές φωτοτυπίες και την παρέδωσα σε έναν εκδότη, χωρίς πολλές ελπίδες, ομολογώ. Έκανα λάθος. Δυο μήνες μετά, «Il Segreto», δηλ. «Το Μυστικό», βρισκόταν στο τυπογραφείο. Ίσως όσα υποστήριζα πριν από περίπου σαράντα χρόνια δεν προκαλούσαν πια τον ίδιο φόβο. Το μόνο που πρόσθεσα στο βιβλίο ήταν ένας μάλλον σκληρός επίλογος, που εξηγεί τους λόγους αυτής της μεγάλης αργοπορίας στην έκδοσή του.

► **Γιατί διαλέξατε τη μυθοπλασία;**

Η απάντηση είναι ότι πριν από σαράντα χρόνια δεν είχα όλες τις αποδείξεις για όσα υποστήριζα, γι' αυτό και θεώρησα καλύτερο να «προστατευτώ», επιλέγοντας τη μορφή ενός μυθιστορήματος. Ήξερα όμως ότι είχα χτυπήσει το πιο θολό σημείο στην καρδιά των δυνάμεων εξουσίας, προσπαθώντας να δείξω το ανυπόστατο των επίσημων εκδοχών και να ανοίξω τον δρόμο στη «λογική», στη ρεαλιστική προσέγγιση, στην άλλη πλευρά του νομίσματος.

Η Ιταλία συγκλονιζόταν τότε από την αποκάλυψη του τυφώνα της μασονικής στοάς P(propaganda)2, ενός εγκληματικού δικτύου συνωμοτών, πανίσχυρου και υπεύθυνου για πάμπολλα σκάνδαλα, δολοφονίες, ξέπλυμα χρήματος κ.λπ., με σημαίνοντα μέλη στην κορυφή όλων των ιταλικών θεσμών και τελικό στόχο τη γενικότερη αποσταθεροποι-

Ο Antonio Ferrari εργάζεται στην *Corriere della Sera* από το 1973 και για μια ολόκληρη δεκαετία, μέχρι τις αρχές του 1980 ασχολήθηκε με το ζήτημα των Ερυθρών Ταξιαρχιών καταφέροντας όχι μόνο να φθάσει σε βάθος αλλά και να απειληθεί η ίδια η ζωή του. Έχει γράψει πολλά και σημαντικά βιβλία και είναι ανταποκριτής της εφημερίδας στη Μέση Ανατολή, στη Βόρεια Αφρική και στα Βαλκάνια.

Τα γράφω όλα αυτά για να επιστήσω την προσοχή στο γεγονός πως τα όσα γράφει στο βιβλίο και εμπλέκουν τις αρχές και τις μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ, της Γαλλίας και της Ιταλίας δεν είναι προϊόν κάποιας ζωηρής φαντασίας, ούτε το έργο κάποιου ευφάνταστου πιστού των θεωριών συνωμοσίας. Γραμμένο με συναρπαστικό τρόπο, με τη μορφή αστυνομικού μυθι-

ηση και την εγκαθίδρυση απολυταρχικού καθεστώτος, με έντονα αντικομμουνιστικό προσανατολισμό.

Η P2 αποκαλύφθηκε ότι είχε στρατολογήσει σχεδόν ολόκληρη την κορυφή της *Corriere della Sera*, και ήταν η υγιής πλευρά της εφημερίδας μου και της επιχείρησής της που με πίεσε να γράψω ένα βιβλίο, ως απόδειξη, θα λέγαμε, ότι υπάρχει και αυτή. Αυτήν την υποχρέωση, να βοηθήσω την εφημερίδα μου, δεν μπορούσα να την αρνηθώ. Και έγραψα αμέσως. Χωρίς επιτυχία.

► **Δεχτήκατε κάποιον είδους απειλές και εκφοβισμό για όσα γράφετε; Εμπλέκετε υπηρεσίες που είναι μάλλον αδιάστακτες. Δεν σας φοβίζει αυτό;**

Επειδή στην Ιταλία κάλυπτα θέματα τρομοκρατίας, αναγκάστηκα να έχω για δύο

στορήματος, αποκαλύπτει όλες τις σκοτεινές διασυνδέσεις, αλλά και τις αντιφάσεις και τα αδιέξοδα των ανθρώπων που ευαγγελίζονται την επανάσταση.

Από τα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία ο τρόπος που στρατεύεται ο νεαρός ήρωας του βιβλίου Τζούστο Σεμπρίνι στις Ερυθρές Ταξιαρχίες, αφού εγκαταλείπει το Κομμουνιστικό Κόμμα, μετά τη στροφή προς τον «Ιστορικό Συμβιβασμό». Προσωπική πορεία μέσα από πραγματική αγωνία για όσα συμβαίνουν, με αντιφάσεις και αδιέξοδα. Δίπλα του άνθρωποι αδιάστατοι και φανατικοί, εκμεταλλεύονται τα ιδανικά της επανάστασης... Η συνέντευξη με τον συγγραφέα αποδείχτηκε ενδιαφέρουσα όχι μόνο σε σχέση με το βιβλίο, αλλά και με το παρόν και το μέλλον της δημοσιογραφίας...

χρόνια προσωπική φρουρά δύο ανδρών. Σκέτο βασανιστήριο. Τις απειλές τις δεχόμουν κυρίως εκείνο το διάστημα και, γενικά, πλήρως με σοβαρές επιπτώσεις, τόσο προσωπικές όσο και κοινωνικές. Φοβόμουν κυρίως για την οικογένειά μου. Ούτε σήμερα είναι εύκολο, αλλά ο κόσμος προχωράει και ξεχνάει. Ξέρω καλά τα κόλπα των διαφόρων μυστικών υπηρεσιών που παρεμβαίνουν, με τις παρακολουθήσεις τους, στο κινητό μου. Μου έχουν πει ότι υπάρχει πάντα «όργιο παρακολουθήσεων». Προσπαθώ να μη με απασχολεί.

► **Για εσάς ποιο υπήρξε το πιο κομβικό στοιχείο αυτής της υπόθεσης;**

Απλό, όχι πάντα για όλους. Ένα από τα κρίσιμα σημεία της αφήγησής μου ήταν και είναι μια υπόθεση απολύτως αληθινή, η οποία και ενοχλεί: η ιστορία του γαλλικού ινστιτούτου με το όνομα «Υπερίων» (στο βιβλίο «Κύριε»), όπου συναντιόντουσαν μέλη των Ερυθρών Ταξιαρχιών, άλλων ανατρεπτικών σχηματισμών και ομάδων που τους περιστοίχιζαν. Η ιστορία αυτής της σχολής έπρεπε να παραμείνει κρυφή, για να παραμείνει και η ερμηνεία της δολοφονίας του Άλντο Μόρο υπόθεση καθαρά ιταλική, να μην φανούν οι διεθνείς της προεκτάσεις. Έκανα ό,τι ήταν δυνατόν για να την αποκαλύψω.

► **Πώς βλέπετε τη δημοσιογραφία σήμερα;**

Σε σοβαρό κίνδυνο. Διότι και οι εφημερίδες και η παραδοσιακή πληροφόρηση βρίσκονται σε κρίση. Σήμερα, οι νέοι επιλέγουν την αμεσότητα του κινητού και την επιθετικότητα των κοινωνικών δικτύων πολύ περισσότερο από τις εφημερίδες. Είναι

Σήμερα είναι εύκολο να πουλήσει κανείς την ψυχή του, ξέροντας ότι “μπαίνει σε μια ομάδα”.

Έρχονται πλεονεκτήματα, αλλά η πραγματική δημοσιογραφία πεθαίνει

σαφές ότι οι παραδοσιακοί αναγνώστες ελαττώνονται, γιατί γερνούν και νιώθουν περιθωριοποιημένοι. Τα πράγματα πάνε καλύτερα στον ηλεκτρονικό τύπο. Κι εγώ επέλεξα πια να συνεργάζομαι με την *Corriere* και μέσω της *CorriereTV*, τον τηλεοπτικό μας ιστότοπο, όπου έχω μια εβδομαδιαία ρουμπρίκα, «Φωνές από την Εγγύς Ανατολή», την οποία παρακολουθούν πολλοί. Επιπλέον, δουλεύω και με τα κοινωνικά δίκτυα. Μπορεί να κρύβουν κινδύνους, αλλά, αν είσαι αξιόπιστος, καταφέρνεις να τους επιβληθείς. Twitter, Facebook, και σύντομα και Instagram.

► **Μπορεί να υπάρξει τελικά ανεξάρτητη ενημέρωση ή είναι μια ουτοπία;**

Αν λάβουμε υπόψη την οικονομική κρίση, που εξαπλώνεται συνεχώς, σε παγκόσμιο επίπεδο, και γνωρίζοντας πως υπάρχουν ελάχιστα μέσα για να μπορούμε να ταξιδεύουμε, όπως κάναμε εμείς για πολλά χρόνια, θεωρώ ότι όλα εξαρτώνται από την αποφασιστικότητα όποιου συνεχίζει να πιστεύει στη δημοσιογραφία. Μεγαλύτερη θέληση, περισσότερες θυσίες, λιγότερα προνόμια. Και, κυρίως, να κρατά το κεφάλι ψηλά. Σήμερα είναι εύκολο να πουλήσει κανείς την ψυχή του, ξέροντας ότι «μπαίνει σε μια ομάδα». Έρχονται πλεονεκτήματα, αλλά η πραγματική δημοσιογραφία πεθαίνει. Η ικανοποίηση του να μπορεί να πει κανείς «δεν ανήκω σε κανέναν» δεν έχει αντίτιμο. Δέω πάντα στους νεαρούς συναδέλφους μου: «Η δύναμή μας είναι οι συγκινήσεις που ζούμε. Αυτές είναι η περιουσία κάθε δημοσιογράφου που πιστεύει στο επάγγελμα και κανείς δεν μπορεί να του την κλέψει.»

